

MATTI ÄYRÄPÄÄ-PRiset 2019 TILL OLLI KALLIONIEMI

I samband med Läkardagarna 2019 tilldelades Olli Kallioniemi, professor i precisionsmedicin vid Karolinska Institutet, Matti Äyräpää-priset för sin forskning i translationell medicin. Priset är en av Finlands allra största medicinska utmärkelser.

Olli Kallioniemi blev medicine licentiat vid Tammerfors universitet 1985, disputerade för medicine doktorsgraden 1988 och blev specialist i laboratoriemedicin 1991. Efter sin disputation fortsatte han 1991–1992 med sitt forskningsarbete vid University of California i San Francisco, där han spelade en central roll när den jämförande genomiska hybridiseringen, grunden för alla mikrochipmetoder, utvecklades. Därefter verkade han vid Tammerfors universitet 1993–1995, men återvände till USA och till det nationella genomforskningscentret vid National Institutes of Health (NIH) för att inrätta och leda ett translationellt cancergenomcenter i Maryland 1995–2002. Perioden 2002–2008 var han med om att etablera och utveckla en enhet för medicinsk teknik vid Åbo universitet och han var dessutom forskarprofessor vid Finlands Akademi 2004–2008.

Ett viktigt skede för den finländska medicinen vidtog när professor Kallioniemi 2007 blev kallad att grunda Finlands molekylärmedicinska institut FIMM (Institute for Molecular Medicine Finland) i Helsingfors. FIMM är ett gemensamt forskningsinstitut för Helsingfors universitet, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HUS), Folkhälsoinstitutet och Statens tekniska forskningscentral. Institutet är en för Finland unik sammanslutning av forskningsinstitut och utgör en del av det molekylärbiologiska laboratorie-samarbetet i Europa på molekylärme-

dicinens område. Samarbetet bedrivs inom forskning och forskarutbildning och instituten får möjlighet att utveckla forskningsinfrastrukturerna och dra nytta av dem.

För ungefär tre år sedan kallades Olli Kallioniemi till Stockholm som professor i precisionsmedicin vid Karolinska Institutet och som direktör för SciLifeLab (Science for Life Laboratory). SciLifeLab är ett nationellt center för molekylära biovetenskaper med fokus på forskning inom hälsa och miljö. Centret kombinerar ledande teknisk expertis med avancerat kunnande inom translationell medicin och molekylära biovetenskaper. Dess mål är att genom utbildning och samverkan bygga upp en stark forskargruppering kring SciLifeLab. Centret har stora forskningsresurser och drivs av Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan, Stockholms universitet och Uppsala universitet och samarbetar med ett flertal andra svenska universitet. SciLifeLab startade sin verksamhet 2010 och har idag över 400 anställda. Fler än 150 forskargrupper är knutna till centret. Centret finansieras med statliga medel som ett led i att stärka svensk vetenskaplig forskning och innovation. Vi kan vara stolta över våra ledande forskares framgångar men samtidigt oroade över den ökande hjärnflykten inom forskningen. Lyckligtvis fortsätter Olli Kallioniemis forskargrupp med sin verksamhet också vid FIMM i Helsingfors.

I sin aktuella forskning fokuserar professor Kallioniemi på att utveckla individuell behandling för cancerpatienter. Han använder cancercellernas molekylära profil och bioinformatik samt arbetar med nya metoder för att bestämma cancercellernas känslighet för läkemedel. Det

är fråga om translationell forskning som syftar till att utveckla individualiserad behandling av cancerpatienter, till att finna nya indikationer för redan existerande läkemedel och till att snabbt införa nya behandlingsmetoder. Olli Kallioniemis tidigare vetenskapliga verksamhet har resulterat i nya diagnostiska metoder och i nya indikationer för vissa cancerläkemedel. Som den internationellt ansedda vetenskapsman som han är har han blivit kallad till medlem i European Molecular Biology Organization (EMBO), Finlands Akademi och European Academy of Cancer Science. Han har också valts till medlem i Nobelförsamlingen vid Karolinska Institutet. Olli Kallioniemi hör till den internationella eliten bland vetenskapsmän och han har många publikationer i toptidskrifter, men han har också i en intervju nyligen konstaterat att det i molekylärmedicinen inte räcker med högkvalitativa publikationer. Viktigt är framför allt att iakttagelserna ska kunna omsättas i praktiken.

Professor Kallioniemi har gjort enastående insats för att bygga upp och utveckla infrastrukturen i den medicinska forskningen och den medicinska tekniken i Finland. Han har systematiskt förbättrat forskarutbildningen så att den nått internationell nivå, framgångsrikt organiserat infrastrukturen inom forskningen, byggt upp biobanksverksamheten i Helsingfors och utvecklat program med hjälp av vilka man inom många discipliner har kunnat bygga broar mellan molekylärbiologiskt kunnande och klinisk praxis.

Leo Niskanen, docent
Ordförande för Finska Läkarföreningen
Duodecim
Överläkare vid Endokrinologiska
kliniken, HUS